

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การนำเสนอภาพลักษณ์ของแม่ในนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก” ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของแม่ในส่วนของบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในภาวะการตั้งครรภ์ตลอดจนการเลี้ยงและดูแลลูกที่ได้ถูกนำเสนอในนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก และเพื่อนำมุมมองสตรีนิยมมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ความเป็นแม่ที่ได้ถูกนำเสนอดังกล่าว

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากเนื้อหาบทความต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในคอลัมน์ที่ใช้เป็นประชากรในการศึกษาจากนิตยสารรักลูก ซึ่งเป็นนิตยสารสำหรับแม่และเด็กที่เผยแพร่ในสังคมไทยมาเป็นระยะเวลากว่า 27 ปี และเป็นที่ยอมรับของผู้่านทั่วไป

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์บทความต่างๆ จากคอลัมน์ที่เป็นประชากรในการศึกษาจำนวน 5 คอลัมน์ ได้แก่ คอลัมน์คลินิกสูติ-นรีเวช คอลัมน์คลินิกสุขภาพ คอลัมน์คลินิกจิตวิทยา คอลัมน์คลินิกพิเศษ และคอลัมน์คลินิกคุณหมอมชนิกา ที่ปรากฏในนิตยสารรักลูก ที่ออกเผยแพร่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2552 ถึง เดือนตุลาคม พ.ศ.2552 โดยรวมเป็นบทความที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมดจำนวน 97 บทความ

สรุปผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 การศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ที่สะท้อนบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของแม่ในภาวะการตั้งครรภ์ตลอดจนการเลี้ยงและดูแลลูกจากนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของแม่ที่นิตยสารสำหรับแม่และเด็กได้นำเสนอต่อผู้อ่านในส่วนที่เป็นบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในภาวะการตั้งครรภ์ตลอดจนการเลี้ยงดูแลลูกนั้น แม่มีภาพลักษณ์ที่จะต้องมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้ คือ

การดูแลก่อนการตั้งครรภ์

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแม่นั้นได้เริ่มต้นก่อนการตั้งครรภ์ นั่นหมายความว่าถ้าคิดจะมีลูก แม่จะต้องมีการเตรียมตัวให้พร้อม เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่เกิดปัญหาต่อลูกที่จะเกิดมาในอนาคต

แม่ต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ เช่น น้ำคร่ำคืออะไรและมีผลอย่างไรต่อลูก และอาจจะต้องประเมินความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับลูกในครรภ์จากกิจวัตรประจำวันของตนเอง เช่น การยกของหนัก การดื่มกาแฟ เป็นต้น

นอกจากการเตรียมพร้อมเรื่องข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงกิจวัตรประจำวันบางอย่าง แม่ยังจะต้องแน่ใจว่าสภาพร่างกายของตนนั้นพร้อมสำหรับการตั้งครรภ์จริงๆ หรือให้แน่ใจว่าจะไม่เกิดความเสียหายที่จะเกิดกับลูก เช่น การแท้ง การเข้ารับการรักษาจากแพทย์หรือการฝากครรภ์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้คอยดูแลเป็นสิ่งที่แม่ควรทำเมื่อทราบว่าตนเองตั้งครรภ์

การดูแลระหว่างตั้งครรภ์

ในระหว่างที่ตั้งครรภ์ แม่จะต้องคอยสังเกตความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเองเพราะอาจส่งผลต่อลูกน้อยในครรภ์

แม่ต้องคอยสังเกตภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างตั้งครรภ์เช่น ภาวะแพ้ปัสสาวะอักเสบ หรือแม้กระทั่งโรคต่างๆ ที่สามารถเป็นได้ในช่วงตั้งครรภ์และสามารถส่งผลต่อทารกในครรภ์ เช่น การเป็นฮีตสโตรก ซึ่งอาจจะมีผลต่ออวัยวะต่างๆ ของลูกในครรภ์ หากไม่แน่ใจ แม่ต้องปรึกษาแพทย์เพื่อตรวจสอบ และ/หรือหากเกิดความผิดปกติกับลูกจริงก็จะสามารถป้องกันและแก้ไขได้ทันเวลาที่ และการไปตรวจครรภ์ตามกำหนดถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญของแม่ด้วย

การดูแลหลังการคลอด

ดูแลพัฒนาการด้านร่างกายของลูก

แม่ต้องสังเกตพัฒนาการทางด้านร่างกายของลูก เช่น เมื่อพบว่าคอของลูกยังไม่แข็งแรงอย่างที่ควรจะเป็น ความผิดปกติดังกล่าวต้องปรึกษาแพทย์เพื่อความชัดเจน เพราะไม่อย่างนั้น อาจจะทำให้เกิดปัญหาต่อลูกได้ในภายหลัง

ดูแลสุขภาพร่างกายของลูก

นอกจากความสนใจในเรื่องพัฒนาการทางด้านร่างกายของลูก ความผิดปกติ อย่างเช่น ผื่นแดงที่เกิดขึ้น อาการแพ้ต่างๆ แม่เองก็ต้องให้ความสนใจด้วยเช่นกัน แม่ต้องคอย สังเกตว่าอาการผิดปกติที่เกิดขึ้นนั้นมีลักษณะอย่างไร อาการมากน้อยเพียงไร และหากการดูแล เบื้องต้นของแม่ไม่สามารถทำให้หายไ้ก็มีความจำเป็นที่แม่จะต้องพาลูกไปพบแพทย์เพื่อทำการ รักษา

ในเด็กเล็ก การดูแลเรื่องสุขภาพก็ยังคงมีความจำเป็นอยู่มาก แม่จะต้องสังเกตความ เปลี่ยนแปลงพัฒนาการทางร่างกายควบคู่ไปกับความผิดปกติต่างๆ ที่เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บ เช่น โรคภูมิแพ้ โรคธาลัสซีเมีย การปัสสาวะของลูก เป็นต้น

เมื่อแม่พบว่าลูกป่วยจากโรค แม่จะต้องหาข้อมูลของโรคเพื่อใช้ประกอบในการดูแล ลูก และปรึกษาแพทย์เพื่อหาวิธีการรักษา เช่น เมื่อแพทย์ตรวจพบว่าลูกเป็นโรคธาลัสซีเมีย แม่ก็ จะต้องหาข้อมูลของโรคและให้แน่ใจว่าลูกเป็นธาลัสซีเมียประเภทใด อาการของโรคเป็นอย่างไร เพื่อพาลูกเข้ารับการรักษาและดูแลลูกอย่างถูกวิธี

การฉีดวัคซีน

สิ่งที่ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของแม่ที่จะต้องดูแลเกี่ยวกับสุขภาพของลูกน้อยอีกประการ คือการพาลูกไปฉีดวัคซีนป้องกันโรค โดยแม่ต้องพาลูกไปฉีดวัคซีนให้ครบตามเวลาและตาม กำหนดเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้แก่สุขภาพของลูก

ดูแลอาหารและยาของลูก

เมื่อลูกเข้าสู่วัยเด็กเล็ก อาหารของลูกเปลี่ยนจากนมมาเป็นอาหารเหมือนผู้ใหญ่ ทั่วไป อาหารมีผลต่อการเจริญเติบโต แม่ต้องให้ความสนใจและเลือกอาหารที่ดีและมี ประโยชน์ให้กับลูก ตลอดจนการดูแลพฤติกรรมกรรมการรับประทานอาหารของลูก นอกจากอาหารที่ เป็นประโยชน์ แม่จะต้องรู้ว่าอาหารหรือยาที่ลูกรับประทานเข้าไปจะมีผลต่อร่างกายลูกอย่างไร จะ เป็นอันตรายต่อลูกหรือไม่ และหากไม่แน่ใจจะต้องหาข้อมูลและปรึกษาแพทย์เพื่อความชัดเจน

รอบรู้โรคภัยต่างๆ

แม่ต้องเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับลูก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสุขภาพกาย เช่น โรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ที่อาจจะเกิดกับลูก และสุขภาพจิต หรืออันตรายต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับลูกได้ สิ่งแวดล้อมรอบตัวลูกก็เป็นสิ่งจำเป็นที่แม่ต้องให้ความสนใจ เช่น บ้านพักอาศัย สถานที่เล่นของ

ลูก สถานที่พักอาศัยที่มีกลิ่นหรือควัน การเล่นกลางแจ้งที่มีแดดจัดจนเกินไปเหล่านี้อาจเป็นอันตรายต่อลูกได้ ซึ่งแม่จะต้องจัดหาหรือปรับเปลี่ยนสถานที่ให้เหมาะสมเท่าที่จะทำได้

ดูแลสุขภาพจิตและพฤติกรรมของลูก

การดูแลพฤติกรรมของลูกก็เป็นสิ่งจำเป็นที่แม่จะต้องให้ความสนใจ พฤติกรรมของลูกที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมแม่จะต้องแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของลูกใหม่ เพื่อให้ลูกสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ เช่น การที่ลูกก้าวร้าว เอาแต่ใจตนเอง ไม่มีระเบียบวินัย ก้าวหรือขี้อายเป็นต้น

นอกจากนั้นวิธีการเลี้ยงดูลูกของแม่ก็ต้องเป็นไปอย่างระมัดระวัง เพื่อจะไม่ทำให้ลูกมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป อย่างเช่น การเลี้ยงลูกชายให้สุภาพหรืออ่อนโยนเกินไป จนอาจจะส่งผลให้ลูกมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

นอกจากนั้นสุขภาพจิตของลูกก็เป็นสิ่งที่แม่ต้องให้ความสำคัญ สังเกตพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของลูก ป้องกันภาวะของโรคซึมเศร้าที่อาจจะเกิดขึ้นกับลูก สร้างความสุขให้กับลูก ให้ความสนใจ สร้างแนวคิดเชิงบวก ไม่เอาเรื่องเครียดภายนอกมาใช้กับลูก การให้ความสุขกับลูกถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญของแม่

ส่งเสริมศักยภาพด้านต่างๆ ของลูก

แม่ต้องเป็นผู้เสริมสร้างศักยภาพด้านต่างๆ ของลูก เช่น ด้านสติปัญญา การเรียนรู้ต่างๆ ทักษะชีวิต เพื่อให้ลูกสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย แม่จะต้องเลี้ยงดูและสร้างให้ลูกสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการส่งเสริมกิจกรรมที่มีประโยชน์ให้ลูก เช่น การอ่าน การวาดภาพศิลปะถือว่าเป็นอีกหน้าที่ที่แม่จะต้องทำ

การเป็นตัวอย่งที่ดีให้แก่ลูกเป็นหน้าที่ของแม่เช่นกัน เพราะทัศนคติ การกระทำของแม่ล้วนแล้วแต่เป็นแบบอย่างให้กับลูก เช่นหากแม่วิตกกังวลเกินไป อาจจะทำให้ลูกมีอุปนิสัยย้ำคิดย้ำทำ ขลาดกลัวและไม่กล้าตัดสินใจ และอาจจะทำให้ลูกต้องประสบปัญหาในการใช้ชีวิตในภายหน้า

การดูแลสุขภาพตนเองเพื่อลูก

นอกจากการดูแลสุขภาพและพฤติกรรมของลูกแล้ว แม่จะต้องให้ความสนใจในสุขภาพของตนเอง ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต เพราะหากแม่ไม่มีสุขภาพกายและจิตที่ดีแล้วก็จะ

จะส่งผลกระทบต่อลูก และการทำหน้าที่เลี้ยงและดูแลลูกด้วย เช่น ในช่วงตั้งครรภ์แม่จะต้องดูแลเรื่องความเครียดของตัวเองเพราะความเครียดอาจส่งผลกระทบต่อลูกในครรภ์ หรือหากแม่ป่วยไม่สบายก็ การจะส่งผลต่อการให้นมลูก หากไม่ระมัดระวังก็อาจทำให้ลูกติดหวัดจากแม่ได้

เพื่อเป็นการรักษาสุขภาพของตัวเอง แม่ต้องหลีกเลี่ยงที่จะไปในที่สาธารณะ ที่มีผู้คนมาก เพราะอาจทำให้แม่ที่มีสภาพร่างกายที่ไม่แข็งแรงนักจากความอ่อนเพลียในการเลี้ยงดูดูแลลูกติดหวัดจากคนเหล่านั้นและผ่านมาถึงลูกน้อยได้

เรื่องอาหารที่แม่รับประทานก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะในระหว่างตั้งครรภ์อาหารที่แม่รับประทานเข้าไปจะมีผลต่อร่างกายตนเองในช่วงตั้งครรภ์และลูกในท้อง และเมื่อลูกคลอดออกมาแล้ว อาหารยังมีส่วนทำให้ร่างกายของแม่แข็งแรงและสามารถมีนมให้ลูกได้

การดูแลความสัมพันธ์ของครอบครัว

จากการศึกษาพบว่าแม่จะต้องคอยดูแลและให้ความใส่ใจกับความสัมพันธของบุคคลต่างๆ ภายในครอบครัวด้วย ไม่ว่าจะเป็นสามี ตลอดจนญาติ พี่ น้อง และคนอื่นๆ ในครอบครัว

การดูแลความสัมพันธ์กับสามีหรือพ่อเป็นสิ่งที่แม่จะต้องให้ความสำคัญ จากการศึกษพบว่าแม่มีความกังวลต่อการมีเพศสัมพันธ์ทั้งก่อนและหลังคลอด และจากคำแนะนำของแพทย์ก็ทำให้ทราบว่าในช่วงการตั้งครรภ์และหลังคลอดความสัมพันธ์ทางเพศกับสามีเป็นสิ่งที่ผู้หญิงหรือแม่ต้องให้ความสำคัญ เพื่อไม่ให้ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยามีปัญหาและเกิดปัญหากับสถานภาพของครอบครัว นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาแล้ว ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น ระหว่างญาติพี่น้องก็มีความสำคัญ เช่น การต้องแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างลูกสาวของตนเองและลุง เมื่อลูกแสดงอาการก้าวร้าวใส่ลุง

ในสังคมไทยการแสดงอาการก้าวร้าวต่อผู้ใหญ่หรือญาติผู้ใหญ่ของเด็กเป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับ ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นแม่จะต้องเป็นผู้แก้ไขเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและการแสดงกิริยาที่เหมาะสมของลูก

ในแม่ที่มีลูกมากกว่า 1 คน จะต้องให้ความใส่ใจกับความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง เพื่อให้ลูกคนใดคนหนึ่งเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ และเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความรักใคร่ระหว่างพี่น้อง อย่างเช่น เมื่อลูกน้อยอยากให้แม่ให้ความสนใจเป็นพิเศษในระหว่างที่แม่ตั้งครรภ์ลูกอีกคน ซึ่งแม่จะต้องบริหารจัดการความสัมพันธ์ให้ดี

นอกจากนั้นเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในครอบครัว เช่น พ่อแม่หย่าร้างกัน แม่จะต้องเป็นผู้รับหน้าที่เยียวยาปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดผลกระทบกับลูกน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ตัวบทจากเนื้อหาของบทความโดยใช้กรอบในการวิเคราะห์ตามแนวคิดสตรีนิยม

การวิเคราะห์ตัวบทเนื้อหาของบทความต่างๆ ของคอลัมน์ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ภาพลักษณ์ของแม่ที่เกี่ยวข้องกับบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในภาวะการตั้งครรภ์ ตลอดจนการเลี้ยงและดูแลลูกของนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก โดยใช้กรอบในการวิเคราะห์ตามแนวคิดสตรีนิยมทั้ง 3 ประเด็น อันได้แก่ ความเป็นแม่นั้นไม่ใช่เรื่องส่วนตัว ภาระที่เกินเลยของการเป็นแม่ และอารมณ์ความรู้สึกของแม่ พบว่า

ความเป็นแม่ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว

การศึกษาวเคราะห์พบว่าบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในการเลี้ยงและดูแลลูกของแม่นั้นไม่ได้เป็นไปอย่างอิสระหรือปราศจากการแทรกแซงใดๆ จากภายนอก นั้นหมายความว่าแม่ไม่สามารถเลี้ยงลูกได้ตามความต้องการของตนเองเพียงคนเดียวได้ทั้งหมด แม้ว่าแม่จะเป็นผู้ให้กำเนิดและรับภาระหน้าที่เลี้ยงและดูแลลูกก็ตามที่

ความต้องการที่จะมีลูกไม่ใช่ความต้องการของแม่แต่เพียงฝ่ายเดียวสามีหรือพ่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะมีลูก และรวมทั้งอิทธิพลความต้องการจากคนอื่นๆ ในครอบครัว เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นต้น และดังนั้นเมื่อลูกเกิดมา การเลี้ยงและดูแลลูกจึงไม่เป็นอิสระหรือเป็นไปตามความต้องการของแม่ฝ่ายเดียว หากมีอิทธิพลของพ่อ ปู่ ย่า ตายายร่วมด้วย ว่าต้องการจะเลี้ยงลูกให้เป็นแบบไหน อย่างไร

นอกจากนั้นเมื่อพูดถึงการเลี้ยงลูกให้เป็นเด็กดี ก็ยังหมายถึงบรรทัดฐานความเป็นเด็กดีที่สังคมได้กำหนดไว้ด้วย ซึ่งนั่นก็หมายความว่าสังคมและวัฒนธรรมได้เข้ามากำหนดบทบาทหน้าที่ในการเลี้ยงและดูแลลูกของแม่ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของลูก ที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไปก็ต้องได้รับการแก้ไขด้วย ตัวอย่างเช่น การขาดระเบียบวินัย การแสดงอาการก้าวร้าวในที่สาธารณะ หรือแม้กระทั่งลูกชายที่มีการแสดงออกที่ถูกมองว่าไม่สมชาย เป็นต้น

สติปัญญาและความฉลาดหลักแหลมของลูกถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นที่แม่จะต้องให้ความสนใจ และประเด็นดังกล่าวได้ถูกนำมาเชื่อมโยงกับการทำให้ลูกเป็นกำลังสำคัญ

ของประเทศ เป็นแรงงานที่ใช้ในภาคเศรษฐกิจที่รัฐต้องเข้ามาบีบบทบาทในการกำกับในการเลี้ยง และดูแลลูกของแม่ด้วย

ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจแนวทางใหม่ต้องการความสามารถทางปัญญา นโยบายและแนวคิดที่จะสนับสนุนให้เด็กได้พัฒนาสติปัญญาให้เป็นเลิศ ทำให้เกิดการแข่งขัน ทางด้านสติปัญญา ซึ่งทำให้แม่ต้องหันมาสนับสนุนการพัฒนาสติปัญญาของลูก เพื่อให้ลูก สามารถแข่งขันและเป็นที่ยอมรับของสังคมเศรษฐกิจแนวใหม่ได้ ดังนั้นแม่ที่ไม่ได้ให้ความสำคัญ ต่อการพัฒนาสติปัญญาของลูก หรือไม่สามารถสนับสนุนด้านการพัฒนาสติปัญญาของลูกได้ ถูก ทำให้กลายเป็นแม่ที่ทำหน้าที่ของแม่ได้อย่างไม่สมบูรณ์

การค้นพบแนวความคิดใหม่ๆ ในการเลี้ยงและดูแลลูก ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการเลี้ยงและดูแลลูกของแม่ อย่างเช่นการค้นพบว่าศิลปะ เป็นเหมือนยาวิเศษสำหรับลูก แนวคิดการเลี้ยงลูกแบบต่างๆ ที่ค้นพบ อ่างความสุขและพัฒนาการ อันเป็นเลิศของลูก ทำให้แม่ไม่สามารถปฏิเสธได้ เพราะหากแม่ปฏิเสธก็เท่ากับว่าปฏิเสธความสุข ของลูก

นอกจากนั้นยังพบว่าสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจได้เข้ามามีส่วนในการกำหนด บทบาทหน้าที่ของแม่ในการเลี้ยงและดูแลลูกด้วย เมื่อสภาพเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปและเพื่อให้ รัฐสามารถดำรงอยู่ได้ การเลี้ยงดูลูกของแม่ก็ต้องเปลี่ยนไปด้วย เช่นในกรณีนี้คือ แม่ต้องประหยัด เก็บออม และต้องสอนให้ลูกประหยัดและเก็บออมด้วย

จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่าความเป็นแม่นั้นไม่ใช่เรื่องส่วนตัวที่แม่จะมีอำนาจ สามารถตัดสินใจตามความต้องการของตนเองได้อย่างเด็ดขาด หากแต่มีปัจจัยอื่นๆ ที่เข้ามา แทรกแซงในการเลี้ยงและดูแลลูก ไม่ว่าจะเป็นความต้องการของผู้ชายหรือพ่อ ความต้องการของ ญาติพี่น้อง ความต้องการของรัฐ หรือตามความต้องการและคาดหวังจากสังคม ทั้งๆ ที่แม่ควรมี อำนาจในการตัดสินใจด้วยตัวเองมากที่สุด เพราะการตั้งครรรค์และมีลูกนั้นเกี่ยวข้องกับร่างกาย ของผู้หญิงโดยตรง แต่สิ่งที่เป็นเรื่องส่วนตัวของแม่คือเมื่อเกิดความผิดพลาดใดๆ ขึ้นกับลูกแม่ จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบเป็นอันดับแรก ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงแม่แทบจะมีส่วนในการตัดสินใจเอง น้อยมาก

บทบาทและภาระหน้าที่ที่เกินเลยของความเป็นแม่

หน้าที่ของแม่นั้นได้เริ่มต้นตั้งแต่ก่อนที่แม่จะตั้งครรรค์เสียอีก แม่จะต้องหาข้อมูล ก่อนที่ตนเองจะตั้งครรรค์ เพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเองที่จะเกิดขึ้น

ตลอดจนความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับลูกที่จะเกิดมา เช่น การหาข้อมูลเกี่ยวกับน้ำคร่ำ หรือ แม้กระทั่งข้อมูลการบดบังหลังของแม่ในการคลอดแล้วแต่เป็นการเตรียมพร้อมตนเองเพื่อการ เป็นแม่อย่างสมบูรณ์ และก็คือเป็นหน้าที่ของผู้หญิงหรือแม่ที่จะต้องให้ความสนใจเรื่องนี้ เพราะ เป็นเรื่องเกี่ยวกับร่างกายของผู้หญิง ความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้น ความเจ็บปวดจาก การคลอดผู้ชายไม่ได้มีส่วนเข้ามารับรู้หรือร่วมด้วย

ในระหว่างที่ตั้งครรภ์แม่ต้องดูแลสุขภาพตัวเองและสุขภาพของลูกในท้อง สำหรับ สุขภาพของตนเองนั้น แม่จะต้องรักษาสุขภาพร่างกายเพื่อไม่ให้เจ็บป่วยหรือเป็นโรคที่จะส่งผลกระทบต่อ ลูกในท้อง เช่นโรคอสุกอีใส หากแม่เป็นโรคอสุกอีใสในช่วงที่ทารกในครรภ์เริ่มที่จะมีอวัยวะต่างๆ ก็ อาจส่งผลให้ลูกมีอวัยวะที่ผิดปกติได้ หรือ โรคไวรัสตับอักเสบบีซึ่งเป็นโรคที่ลูกสามารถติดจากแม่ ได้โดยตรงขณะคลอดและมีการป้องกันวิธีเดียวคือแม่ที่ท้องจะต้องดูแลตัวเองให้ปลอดภัยจากโรค นี้ นอกจากนั้นปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ในการแท้ง เช่น การใช้ยาเหน็บช่องคลอดของแม่ ตลอดจนอาการ บาดเจ็บร่างกายต่างๆ ของแม่ เมื่อทราบว่าตนเองมีปัจจัยเสี่ยงแม่จะต้องปรึกษาแพทย์ แนนอน การดูแลสุขภาพของตนเองก็เป็นไปพร้อมกับการสังเกตความเปลี่ยนแปลงของลูกในท้องด้วย เช่นกัน การไปเข้ารับการตรวจครรภ์ตามกำหนดและการรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ก็คือ เป็นหน้าที่ของแม่

จากการศึกษาพบว่าพ่อแทบจะไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องเลยในส่วนของการเตรียมตัวก่อน ตั้งครรภ์และช่วงระหว่างการตั้งครรภ์ อาจเป็นเพราะว่าช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับร่างกายของแม่ ถึงแม้ลูกที่จะเกิดมาไม่ใช่ความต้องการของแม่แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่เพราะเป็น ภาวะที่ถูกเชื่อมโยงกับร่างกายของแม่โดยตรง ความคาดหวังและหน้าที่หลักในการดูแลตัวเองและ ลูกในครรภ์ก็ถูกผลักให้เป็นภาระของแม่แต่เพียงผู้เดียว

ภายหลังจากที่ลูกคลอดออกมาหน้าที่สำคัญของแม่คือการให้นมลูก ในช่วงแรกที่ลูกไม่ สามารถช่วยเหลือตัวเองหรือบอกความต้องการของตัวเองได้ แม่ต้องทำหน้าที่คอยสังเกตความ เปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางร่างกายว่าเป็นไปอย่างปกติหรือไม่ เช่น ลูกคอยังไม่แข็งเมื่อถึงวัย อันสมควร หรือสังเกตความผิดปกติต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับลูก และถ้าหากพบว่าเกิดความผิดปกติ ขึ้นกับลูกจริงแม่ก็ต้องพาลูกไปพบแพทย์เพื่อทำการรักษา ฟังดูเหมือนอาจง่ายและใช้ระยะเวลา อันสั้นสำหรับการเฝ้าสังเกตความเปลี่ยนแปลงหรือความผิดปกติ แต่ในความเป็นจริงแม่จะต้อง เฝ้าสังเกตอาการต่างๆ ของลูกอย่างถี่ถ้วน เพราะหากต้องพาลูกไปพบแพทย์จะได้สามารถบอก เหตุปัจจัยต่างๆ ที่จะช่วยให้แพทย์สามารถวินิจฉัยโรคได้อย่างถูกต้อง และให้แน่ใจว่าอาการ

ดังกล่าวจะไม่ใช่อันตรายร้ายแรงต่อลูกน้อย ซึ่งบางครั้งแม่จะต้องเฝ้าสังเกตอาการทั้งวันทั้งคืน เช่น อาการภูมิแพ้ เป็นต้น

อาหารที่ให้ลูกรับประทานก็เป็นหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของแม่ที่ต้องดูแล แม่จะต้องแน่ใจว่าอาหารที่ลูกกินเข้าไปจะไม่ใช่เป็นอันตรายต่อลูก หรือเกิดผลเสียต่อการเจริญเติบโตของลูก เช่น นมที่ลูกกิน อาหารที่จำเป็นต่อลูกในขวบวัยต่างๆ ส่วนยาที่แม่ให้ลูกรับประทานนั้นแม่ต้องแน่ใจว่าประเภทและขนาดยาที่ให้ลูกกินเข้าไปจะไม่เกิดอันตรายต่อลูก และหากไม่แน่ใจแม่จะต้องสอบถามแพทย์เพื่อความชัดเจน

นอกจากสุขภาพกายของลูกที่แม่ต้องเฝ้าดูแลแล้ว พฤติกรรมต่างๆ ของลูกแม่ก็ต้องให้ความสนใจและหากพบว่าลูกมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม แม่จะต้องเป็นผู้แก้ไขและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าวของลูก เช่น การที่ลูกแสดงอาการก้าวร้าวในที่สาธารณะ กลัวและอายมากเกินไป ชอบแกล้งเพื่อน เอาแต่ใจตัวเอง หรือแม้แต่พฤติกรรมทางเพศที่อาจจะเบี่ยงเบน เป็นต้น

การให้ความสำคัญกับเรื่องกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการร่างกายและสมองก็เป็นสิ่งที่แม่ในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญ และถือเป็นหน้าที่ของแม่ที่จะต้องเลือกกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อลูก เช่น การวาดภาพ อ่านหนังสือ หรือแม้แต่การให้เวลาหรือสร้างเวลาที่ครอบครัวมาอยู่พร้อมหน้ากัน ในส่วนของกิจกรรมเหล่านี้ดูเหมือนว่าจะถูกคิดขึ้นเพื่อให้เป็นกิจกรรมเสริม ทำกันในช่วงเวลาว่าง แต่ก็ถูกคาดหวังว่าจะไม่ถูกละเลย

อีกภาระหน้าที่ที่สำคัญของแม่คือการสร้างและเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้อง ปู่ ย่า ตา ยาย และความสัมพันธ์ระหว่างลูกๆ หรือแม้กระทั่งเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวเมื่อมีการหย่าร้าง แมื่ถูกคาดหวังให้เป็นผู้จัดการเยียวยาความสัมพันธ์

หากเราดูอย่างผิวเผินอาจมองว่าภาระหน้าที่ของแม่ทั้งหมดเป็นเรื่องทั่วไปที่ผู้หญิงและแม่ทุกคนต้องทำและควรจะทำให้ลูก ไม่ได้เป็นภาระที่เกินเลยอะไร แต่เมื่อใช้มุมมองสตรีนิยมในการวิเคราะห์จะพบว่า หากพิจารณาจากความคาดหวังต่างๆ ในภาระหน้าที่ของการเป็นแม่ เช่น เป็นผู้มีความรู้เรื่องการตั้งครรภ์ การดูแลสุขภาพตัวเอง เป็นผู้ที่มีความละเอียดและถี่ถ้วนในการเลี้ยงและดูแลลูก มีความรู้ในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับลูก เป็นผู้มีความรู้เรื่องโภชนาการและยา เป็นผู้คอยสังเกตและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของลูกตามที่สังคมกำหนดไว้ เป็นผู้ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพทางร่างกายและสติปัญญาให้ลูก และเป็นผู้สร้างและเชื่อมความสัมพันธ์ของคนภายในครอบครัว ภาระหน้าที่ของแม่ไม่ได้ง่ายอย่างที่คิดและ

เพียงแค่ผู้หญิงคนเดียวไม่สามารถทำได้ครบถ้วนทั้งหมดได้ ตั้งแต่เริ่มต้นของการเป็นแม่คือตั้งแต่ก่อนการตั้งครรภ์จนถึงเมื่อลูกเติบโตใหญ่ขึ้น ตัวแม่เองแทบจะไม่มีเวลาเป็นของตัวเองเลยและหน้าที่ของแม่ไม่มีวันเสร็จสิ้น ในกรณีที่แม่ไม่ได้ทำงานนอกบ้านชีวิตประจำวันของแม่ส่วนใหญ่หมดไปกับการดูแลและเลี้ยงดูลูกตลอดทั้งวัน ยิ่งถ้าเป็นลูกน้อยที่ยังไม่สามารถช่วยตัวเองและยังเต็มนมแม่ ในขณะที่เมื่อพ่อเลิกงานและกลับบ้านเพื่อพักผ่อน แต่สำหรับแม่ไม่มีเลิกงานและจะต้องทำงานในการเลี้ยงดูดูแลลูกตลอดเวลา อาจจะมีเวลาเป็นส่วนตัวบ้างเมื่อพอลับบ้านมาช่วยดูแลลูก หากเป็นแม่ที่ต้องทำงานนอกบ้านก็แทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะสามารถทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วนหากไม่มีบุคคลอื่นคอยช่วยเหลือ เช่น พ่อ พี่เลี้ยง หรือญาติพี่น้อง

อารมณ์และความรู้สึกของแม่

หากเราจะพิจารณาในเรื่องอารมณ์ความรู้สึกของแม่ในช่วงเวลาตั้งแต่ก่อนตั้งครรภ์และเลี้ยงดูลูกน้อยนั้น เมื่อแม่คิดจะมีลูกความรู้สึกที่แม่ต้องพบคือความกังวล เป็นความกังวลต่อการตั้งครรภ์ที่ไม่เคยมาก่อน ความกังวลต่อการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความกังวลต่อความเจ็บปวดในการคลอดลูก (ในกรณีที่เป็นท้องแรก) ซึ่งจากบทความที่ศึกษาได้ทำให้เห็นความกังวลของแม่ในประเด็นนี้จากการสอบถามข้อมูลเรื่องน้ำคร่ำ การสอบถามข้อมูลเรื่องการบดบังหลังเพื่อการคลอดลูก หรือการสอบถามถึงความเจ็บปวดของการคลอดแบบธรรมชาติ เป็นต้น

นอกจากความกังวลของแม่ในช่วงเริ่มต้นแล้ว ยังมีความกังวลต่อสุขภาพของลูกที่อยู่ในครรภ์มีระยะเวลาหลายเดือนจนกว่าลูกจะคลอดออกมา ซึ่งความกังวลเหล่านี้ถูกแสดงออกมาในการสอบถามถึงอันตรายของการอัลตราซาวด์ การสอบถามในเรื่องโรคหรืออาการเจ็บปวดของตัวแม่เองที่เกิดขึ้นในระหว่างการตั้งครรภ์ การสอบถามถึงความเสี่ยงที่อาจจะทำให้เกิดความผิดปกติของอวัยวะต่างๆ ของลูกในครรภ์ หรือแม้กระทั่งการสอบถามถึงความเครียดที่เกิดขึ้นระหว่างการตั้งครรภ์ เป็นต้น ในช่วงจะคลอดนอกจากความกังวลในการคลอดแล้ว ความเจ็บปวดในการคลอดก็เป็นสิ่งที่แม่จะต้องเผชิญ และหลังจากการคลอดยังมีความกังวลและความเจ็บปวดจากบาดแผลหลังคลอดตามมา

จากการศึกษาพบว่าความกังวลของแม่ไม่เคยหยุดเพราะภาระหน้าที่ของแม่ทั้งหมดดูเหมือนว่าแม่จะมีงานล้นมือตลอดเวลา และความกังวลของแม่ไม่ได้มีเฉพาะกับลูกน้อย แต่ยังมี ความกังวลเรื่องความสัมพันธ์ของคนภายในครอบครัวด้วย เช่น ความกังวลต่อความสัมพันธ์กับสามี ที่ภรรยากังวลว่าหลังจากคลอดเมื่อไหร่จะสามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ หรือในช่วงเวลาที่ตั้งครรภ์จะสามารถมีเพศสัมพันธ์ได้หรือไม่ เป็นความกังวลว่าอาจทำให้เกิดความห่างเหินกับสามีและอาจ

ทำให้ชีวิตมีปัญหา ความกังวลต่อความสัมพันธ์ระหว่างลูกๆ กลัวว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะเกิดความน้อยใจ หรือแม้กระทั่งความกังวลและการพยายามแก้ไขความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องในครอบครัว และบ่อยครั้งที่ความกังวลเหล่านี้ทำให้เกิดความเครียด ทำให้แม่เกิดอาการหงุดหงิด ฉุนเฉียวอย่างที่บางครั้งตัวเองก็ไม่รู้ตัว

จากการศึกษาพบว่าแม่ถูกคาดหวังให้เป็นผู้ที่ต้องเก็บอารมณ์ขุ่นมัวหรือเก็บอารมณ์โกรธ ไม่นำอารมณ์ดังกล่าวมาใช้กับลูก และสำหรับแม่แล้วจะต้องทำไปด้วยความรักและเข้าใจเท่านั้น ตัวอย่างเช่น หากแม่พบว่าลูกมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต้องได้รับการแก้ไข แม่จะต้องไม่ใช้อารมณ์โกรธหรือรุนแรงกับลูก ต้องพูดกับลูกดีๆ และพยายามเข้าใจลูก หรือหากจะต้องแสดงสีหน้าโกรธหรือไม่พอใจ ก็เป็นเพราะเป็นการสั่งสอนลูกหรือเป็นวิธีการในการแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวไม่ใช่อารมณ์ที่แท้จริงของแม่ ทั้งที่ในบางครั้งน้อยคนมากที่สามารถควบคุมอารมณ์โกรธหรือฉุนเฉียวได้

ในสภาพความเป็นจริงอารมณ์และความรู้สึกกังวล เครียด เกิดขึ้นกับแม่ตลอดเวลา แม่ที่ต้องอยู่กับลูกตลอดเวลาไม่มีที่ทางที่จะระบายออก หากแม่จะต้องระบายออกกับคนอื่น เช่น พ่อ หรือบุคคลอื่นในบ้านก็จะทำให้ความสัมพันธ์ของคนภายในครอบครัวมีปัญหาเข้าไปอีก ดังนั้นจะเห็นว่าหากช่วงระยะเวลาดังกล่าวแม่จะต้องอยู่กับลูกตลอดเวลาแม่ก็แทบจะไม่มีที่ทางให้การปลดปล่อยเลย

และจากการศึกษาก็พบว่าภาวะทางด้านอารมณ์ของแม่แทบจะไม่ได้ถูกให้ความสำคัญเลย แม้จะมีการพูดถึงบ้างในช่วงของภาวะ Postpartum Blue ซึ่งเป็นภาวะเครียดหรือซึมเศร้าที่เกิดขึ้นหลังการคลอด ที่ได้รับคำแนะนำว่าต้องได้รับความร่วมมือจากสามีหรือพ่อ หรือคนภายในครอบครัว แต่ก็ดูเหมือนว่าแม่ก็ยังต้องจัดการกับภาวะทางอารมณ์ของตัวเองเป็นหลัก และจะหาทางออกได้อย่างไรหากในครอบครัวไม่มีญาติหรือพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือ

โดยรวมแล้ว อารมณ์ความรู้สึกของแม่ไม่ได้มีเพียงความสุข ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่นอ่อนหวานอย่างที่คนทั่วไปเห็นและคาดหวังที่จะได้เห็นจากแม่เท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแม่ยังมีความกังวล ความเครียด ความขุ่นมัว ความเจ็บปวด ซึ่งในส่วนของอารมณ์ด้านนี้แทบจะหาที่ทางในการปลดปล่อยไม่ได้เลย ซึ่งจากมุมมองของสตรีนิยมแม่หรือผู้หญิงไม่ควรจะถูกพันธนาการด้วยอารมณ์ความรู้สึกนี้ โดยการถูกสร้างมายาคติกลบเกลื่อนว่าเป็นสิ่งที่ผู้หญิงและแม่ทุกคนต้องเผชิญ และเป็นเพราะผู้หญิงหรือแม่คนอื่นๆ ที่ผ่านมาก็ทำได้ และต้องยอมรับว่าความกังวล ความเครียดและอารมณ์ฉุนเฉียวที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากตัวเองที่ทำการตรวจสอบตัวเองตลอดเวลาว่าตัวเองทำดีพอหรือยัง เลี้ยงลูกได้ดีพอหรือยัง เป็นแม่ที่ดีพอหรือยัง

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัยภาพลักษณ์ของแม่ที่ถูกลำเลียงในนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก ส่วนที่เป็นบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบในภาวะการตั้งครรภ์ตลอดจนการเลี้ยงและดูแลลูก นั้นพบว่า ความเป็นแม่ที่สังคมได้คาดหวังนั้น นอกจากความรักที่ต้องมีต่อลูกแล้ว แม่จะต้องเป็นผู้สามารถดูแลทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับลูก เป็นแม่ที่ทำทุกอย่างเพื่อลูก สามารถทำให้ลูกเติบโตได้อย่างสมบูรณ์ แข็งแรงทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต เป็นที่ยอมรับของสังคม ฉลาดหลักแหลม และสามารถเอาตัวรอดได้เมื่อเกิดวิกฤติ แม่ต้องทำทุกอย่างได้เพื่อความสุขของลูก ความสุขลูกคือความสุขของแม่ ความยากลำบากที่เกิดจากภาระหน้าที่ในการเลี้ยงและดูแลลูกถูกทำให้เป็นส่วนหนึ่งของความสุขของแม่ แต่ในความเป็นจริงแล้วด้วยภาระทุกอย่างที่แม่ต้องทำเพื่อลูกนั้น แม่หรือผู้หญิงแทบจะไม่มีที่ทางหรือเวลาส่วนตัวเพื่อทำตามความต้องการของตนเอง ไม่เหลือเวลาพอที่จะสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างที่ควรจะเป็น ผู้หญิงถูกทำให้เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงชีวิตหรือการเสียสละของแม่เป็นเรื่องปกติที่แม่ทุกคนและผู้หญิงทุกคนก็ทำกันเมื่อเลือกที่จะเป็นแม่ ภาระหน้าที่ของแม่ไม่มีวันจบสิ้นและต้องทำให้ดีขึ้นอีกๆ ตลอดเวลา

ภาพลักษณ์ของแม่ที่นิตยสารสำหรับแม่และเด็กได้นำเสนอนั้นเป็นความคาดหวังของสังคมตามระบอบนิยมชายที่ต้องการจะให้แม่เป็น เพื่อให้แม่เลี้ยงลูกให้เติบโตได้อย่างที่สังคมต้องการ โดยหากเกิดความผิดพลาดใดๆ ขึ้นกับลูก ความรับผิดชอบทั้งหมดนั้นแม่ต้องเป็นผู้รับไว้ แต่เพียงฝ่ายเดียว ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงแล้วแม่มีส่วนในการตัดสินใจที่จะมีลูกและอำนาจในการเลี้ยงและดูแลลูกตามความต้องการของตนเองน้อยมาก

ภาพลักษณ์ของแม่ที่ถูกลำเลียงในนิตยสารนั้น แม่จะทำให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นจริงของแม่ ความกังวล ความเครียด ความกลัว ความโกรธ ความเจ็บปวดและความยากลำบากในการเลี้ยงและดูแลลูก แต่นิตยสารแทบจะไม่ได้แสดงให้เห็นความช่วยเหลือหรือความเห็นอกเห็นใจอย่างจริงจัง และได้กลบเกลื่อนอารมณ์ความรู้สึกดังกล่าวด้วยความสุขของการได้เป็นแม่และความอดทนเพื่อความสุขของลูก

จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของแม่ในนิตยสารสำหรับแม่และเด็กยังทำให้เห็นการแบ่งงานกันอย่างชัดเจนระหว่างหญิงกับชาย ระวังพอกับแม่ โดยที่แม่เป็นผู้รับภาระหน้าที่หลักในการเลี้ยงและดูแลลูก ส่วนพ่อเป็นคนทำงานนอกบ้านและเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการเลี้ยงและดูแลลูกเพียงครั้งคราวเท่านั้น ถ้าสตรีนิยมเชื่อว่าผู้หญิงถูกระบอบนิยมชาย (Patriarchy) ควบคุมโดยให้ผู้หญิงอยู่ในสถาบันความเป็นแม่ โดยให้ผู้หญิงอยากเป็นแม่ มีลูกเลี้ยงและดูแลลูกอยู่ที่บ้านไม่สามารถออกมาแข่งขันกับผู้ชายได้ในภาคสาธารณะแล้ว ภาพลักษณ์

ของแม่ที่ได้ถูกนิยตยสารสำหรับแม่และเด็กนำเสนอนั้นก็เป็นเรื่องจริงที่ว่า เมื่อเป็นแม่ เวลาทั้งหมดของแม่หมดไปกับการเลี้ยงและดูแลลูก แม่ไม่มีเวลาเป็นของตัวเองหรือเวลาส่วนตัว หรือทำกิจกรรมอื่นๆ เช่น ทำงานนอกบ้านหากต้องการเป็นแม่ที่ดี รวมถึงอารมณ์ต่างๆ ที่แม่ไม่สามารถปลดปล่อยได้และทำให้แม่คิดว่าตัวเองยังทำได้ไม่ดีพอตลอดเวลา และเป็นความจริงที่ว่าความเป็นแม่ไม่ใช่ความต้องการส่วนตัวของผู้หญิงแต่เพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นความรับผิดชอบที่มีต่อลูกก็ไม่ควรจะเป็นของแม่ทั้งหมดด้วยเช่นกัน ไม่ใช่เป็นการผลักความรับผิดชอบให้แม่เพียงผู้เดียว ผู้ที่ได้ประโยชน์จากสถาบันความเป็นแม่ควรเข้ามามีบทบาทในการลดภาระหน้าที่ในการเลี้ยงและดูแลลูกของแม่ ไม่ว่าจะเป็นพ่อ ภาครัฐและสังคมโดยรวม

ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับการวิจัยของปรียาภรณ์ คุณะเกษม (2550) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของผู้หญิงที่เป็นภรรยาสะท้อนวิถีทางเพศที่ปรากฏในสื่อโฆษณาประเภทนิตยสารที่เห็นว่าผู้ชายควรเข้ามามีบทบาทในการรับภาระงานบ้านเท่าๆ กับผู้หญิง เพื่อผู้หญิงจะสามารถสร้างคุณค่าให้กับชีวิตและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดาวัลย์ รัตนดิกลชัย (2532) ที่ได้วิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารสตรี โดยทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มนิตยสารสตรีด้านให้ข่าวสารความรู้ทันสมัยโลก ซึ่งก็รวมถึงนิตยสารประเภทสำหรับแม่และเด็กด้วยนั้น ที่พบว่าแม้ว่าปัจจุบันผู้หญิงมีความรู้ มีหน้าที่การงานที่สูงขึ้นและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น แต่ก็ยังต้องรับผิดชอบทั้งงานนอกบ้านและงานในบ้านอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ซึ่งก็หมายรวมถึงการทำหน้าที่แม่อย่างไม่ขาดตกบกพร่องแม้ผู้หญิงเหล่านั้นจะทำงานนอกบ้านด้วยก็ตาม

อย่างไรก็ตามภาพลักษณ์ของแม่ที่ได้ถูกนำเสนอและสะท้อนในนิตยสารสำหรับแม่และเด็กนั้นเป็นเพียงภาพลักษณ์แม่ของสังคมชนชั้นกลางขึ้นไปเป็นหลัก เพราะด้วยราคาของนิตยสารและการที่จะสามารถเลี้ยงและดูแลลูกตามที่นิตยสารนำเสนอมานั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่แม่จะต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีพอสมควรที่จะสามารถเลือกสรรแต่สิ่งๆ ดีให้แก่ลูกได้ ซึ่งในสังคมไทยแล้วแม่ที่ไม่ได้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีพอและยากจนมีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีแม่จำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถเลี้ยงและดูแลลูกได้อย่างตามที่สังคมชนชั้นกลางหรือที่สูงคาดหวังดังที่ได้ถูกนำเสนอในนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก ดังนั้นภาพลักษณ์ของแม่ที่ถูกนำเสนอในนิตยสารสำหรับแม่และเด็กนั้นจึงเป็นภาพลักษณ์ของแม่ชนชั้นกลางที่มีเวลาเพียงพอ มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีและมีการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้สำหรับความเป็นแม่คือการเลี้ยงและดูแลลูกและการให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกนั้นเป็นภาระหน้าที่ของแม่ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นใดหรือมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าภาพลักษณ์ของแม่ที่นิตยสารสำหรับแม่และเด็กได้สะท้อนออกมาเป็นเพียงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการเลี้ยงและดูแลลูกที่เป็นมาตรฐานของสังคมภายใต้ระบอบนิยมชายที่ต้องการให้ผู้หญิงทุ่มเทเวลา พลังกายและพลังใจในการเลี้ยงดูลูกให้ดีที่สุดอยู่ที่บ้าน แม้จะทำให้เห็นว่าภาระหน้าที่ของแม่นั้นมากมายและยากลำบากแต่ก็ไม่ได้นำเสนอประเด็นใดๆ เพื่อเป็นการสร้างให้เกิดความช่วยเหลือจากพ่อ จากคนรอบข้างหรือจากสังคมอย่างจริงจัง ทั้งๆ ที่จากการวิจัยก็ทำให้มองเห็นแล้วว่าความเป็นแม่นั้นไม่ใช่เรื่องส่วนตัวที่ผู้หญิงจะมีอำนาจในการตัดสินใจโดยปราศจากอิทธิพลใดๆ ประกอบกับภาระหน้าที่ของแม่ตามมาตรฐานของการเป็นแม่ที่ดีนั้นหนักจนเกินไปและไม่มีวันจบสิ้น และอารมณ์ความรู้สึกที่แท้จริงของแม่ที่ไม่อาจจะปลดปล่อยหรือถูกเพิกเฉยด้วยถือเป็นหน้าที่และความเสียสละอดทนที่แม่จะต้องทำให้ได้ ซึ่งนิตยสารสำหรับแม่และเด็กก็ยังคงตอกย้ำแนวคิดเดิมที่ผู้หญิงจะต้องทุ่มเทเวลาให้กับการเป็นแม่และเลี้ยงดูลูกแม้ปัจจุบันแม่จะไม่สามารถอยู่บ้านเลี้ยงลูกและต้องทำงานนอกบ้านก็ตาม ซึ่งกลายเป็นว่าแม่ต้องรับภาระงานที่มากขึ้นและเกิดความรู้สึกผิดอยู่ตลอดเวลาต่อภาระหน้าที่ในการเลี้ยงและดูแลลูก

ข้อเสนอแนะ

1. นิตยสารสำหรับแม่และเด็กควรสะท้อนให้ความเป็นจริงของอารมณ์และความรู้สึกของแม่ที่ไม่ได้มีแต่ความรักและความสุขในระหว่างภาวะการตั้งครรภ์ตลอดจนการเลี้ยงและดูแลลูกเท่านั้นให้บุคคลคนทั่วไปได้รับรู้ เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้เข้าใจภาวะทางอารมณ์ของแม่และช่วยแบ่งเบาความยากลำบากตลอดระยะเวลาในการเลี้ยงและดูแลลูก
2. นิตยสารสำหรับแม่และเด็กควรได้นำเสนอการมีส่วนร่วมและสร้างให้เกิดรับผิดชอบร่วมกันจากผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการเลี้ยงและดูแลลูกด้วย เช่น พ่อ ญาติพี่น้อง รัฐ และสังคมทั่วไป เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของแม่ โดยที่แม่หรือผู้หญิงสามารถมีเวลาส่วนตัวและสามารถใช้เวลาดังกล่าวพัฒนาตนเอง ไม่ใช่เพียงแค่ทำหน้าที่แบกรับภาระหนักในการเลี้ยงและดูแลลูก หรือรับผิดชอบต่อสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับลูกอยู่เพียงฝ่ายเดียว